

St. Svithun, vår vernehelgen

Andaktshefte

Samlet, utformet og bearbeidet, Stavanger 2022

Innholdsliste:

1. Bønner	
Festdagens kirkebønn	3
Bønn til ære for St. Svithun	3
En St. Svithun-bønn	3
Bønn til St. Svithun	3
En bønn til St. Svithun fra katedralen i Winchester	3
Skuddbønner	4
Litani til St. Svithun, Stavangers vernehelgen (norsk)	4
Litani til St. Svithun, Stavangers vernehelgen (latin)	5
Bønn fra en gammel engelsk messebok, tidlig 1000-tall	7
2. Hymner	
For St. Svithun takker vi deg, Gud	7
Redeemer blest of all who live!	8
Mer hellighet gi meg (St. Svithun-versjon)	8
3. Andakt	
14 dagers bønneandakt til ære for St. Svithun	9
4. Liturgi	13
5. Historie og tradisjoner	13

1. BØNNER

Se òg de individuelle bønnene under kapitlet «Andakt».

Festdagens kirkebønn

Allmektige, evige Gud, gi oss med glede å feire den salige Svithun, biskop og bekjenner. La oss på forbønn av ham vi minnes på jorden, engang nå frem til ditt himmelske rike. Ved vår Herre Jesus Kristus, din Sønn, som lever og råder med deg i Den Hellige Ånds enhet, Gud, fra evighet til evighet. Amen.

Fra Kirkens liturgi

Bønn til ære for St. Svithun

Allmektige Herre og Gud, all nådes kilde, vi ber deg: send din Hellige Ånds lys inn i våre sinn, og øk i oss tro, håp og kjærlighet. Opplys våre sanser med din hellige visdoms guddommelige kraft, slik at ingen av oss ber om det som ikke gleder deg. Herre, vår Gud, ydmykt går vi ned på kne foran deg tre ganger og atter tre ganger, slik at du som er tre Personer i ett Vesen vil velsigne oss rikelig med din høyre hånd fra din miskunns kilde.

La minnet om din elskede tjener og vår salige far Svithun lyse blant oss, slik at alle som kaller på hans hjelp og hedrer ham, kan bli helbredet og motta sjelens evige glede. Amen.

Basert på en lang velsignelsesbønn av en St. Svithun-statue, 1000-tallet.

En St. Svithun-bønn

Gud, du velsignet den salige Svithun og gjorde ham til et forbilde på nøysomhet og på kjærlighet til de fattige da han levde, og etter hans død gjorde du ved ham utallige undere. Gi at vi, ved hans fortjenester, blir fridd fra urett og vold i dette livet, og fra helvetes ild etter døden. Amen.

Basert på en tradisjonell St. Nikolas-bønn.

Bønn til St. Svithun

Ærerike St. Svithun, du er et fremragende forbilde på tro og kjærlighet. Din største glede var å tjene andre, og din godhet mot de fattige vekker stor beundring. Be for oss at vi holder ut i tro og kjærlighet og til sist får del i den himmelske herlighet. St. Svithun, be for oss!

Fra et bønnekort til en helgen og biskop, tilpasset til Svithun.

En bønn til St. Svithun fra katedralen i Winchester

Hellige Svithun, salige herre, du er en som skaper fred og er fylt av all salighet. Du søkte Kristus, og nå er du med Kristus i de helliges hærske. Og jeg, en fattig og svak synder, har syndet i dine kirker, har oppført meg på ondt vis og har begått utallige synder i ditt hus. Hjelp du meg, sammen med alle de andre hellige som har sine kropper begravet her nær din og som har sine relikvier i denne kirken og denne byen, slik at jeg kan gjennomrettes og få tilgivelse for alle mine synder, slik at jeg kan vinne barmhjertighet og syndenes tilgivelse, slik at jeg ikke går fortapt i evighet på grunn av alle mine laster og alle mine synder som jeg, en fattig og svak synder, har begått på fryktelig vis. Amen.

Bønn fra Winchester-psalteret, 1100-tallet, skrevet av en munk eller prest ved katedralen.

Skuddbønner

- Gud, på den hellige Svithuns forbønn, miskunne deg over oss!
- Herre, bevar oss som ærer Svithuns navn!
- Hellige Svithun, be for oss!
- Hellige Ånd, som fylte den hellige Svithuns hjerte, fyll våre hjerter!
- Hellige Maria, be for Svithuns by!

Litani til St. Svithun, Stavangers vernehelgen (norsk)

Kyrie eleison, *Kyrie eleison*

Christe eleison, *Christe eleison*

Kyrie eleison, *Kyrie eleison*

Kristus, hør oss, *Kristus, bønnhør oss.*

Gud Fader i himmelen, *miskunn deg over oss*

Gud Sønn, verdens Frelser, *miskunn deg over oss*

Gud Hellige Ånd, *miskunn deg over oss,*

Hellige Treenighet, én Gud, *miskunn deg over oss.*

Hellige Maria, *be for oss*

Hellige Guds mor, *be for oss*

Hellige jomfruers jomfru, *be for oss*

Hellige Svithun, *be for oss*

Hellige Svithun biskop, *be etc.*

Hellige Svithun kirkebygger,

Hellige Svithun undergjører,

Hellige Svithun, mann etter Guds hjerte,

Hellige Svithun, Guds trofaste tjener,

Hellige Svithun, Kristi vitne,

Hellige Svithun, Den Hellige Ånds kjørel,

Hellige Svithun, troens bekjenner,

Hellige Svithun, Stavangers vernehelgen,

Hellige Svithun, Winchesters engel,

Hellige Svithun, vern mot tørke,

Hellige Svithun, Kirkens pryd,

Hellige Svithun, de fattiges hjelper,

Hellige Svithun, de uvitendes lærer,

Hellige Svithun, kongers rådgiver,

Hellige Svithun, de sørgendes trøst,

Hellige Svithun, biskopers lys,

Hellige Svithun, bønders tilflukt,

Hellige Svithun, forbilde på renhet og gudfryktighet,

Hellige Svithun, forbilde på alle dyder,

Hellige Svithun, du som husket på de fattige selv da du ble kongens venn,

Hellige Svithun, du som forkynte Evangeliet overalt,

Hellige Svithun, mild og barmhjertig mot alle på din ferd,

Hellige Svithun, du som opplyser hedningene,
 Hellige Svithun, du som mildner deres vrede mot de kristne,
 Hellige Svithun, du som helbreder syke,
 Hellige Svithun, du som gir blinde synet og får lamme til å gå,
 Hellige Svithun, du som bevarer våre avlinger og vårt fe,
 Hellige Svithun, du som verner oss mot den brennende sol og tørke,
 Hellige Svithun, du som verner oss mot ondskap og vranglære,
 Hellige Svithun, du som ustanselig ber for vår by [*eller: for Stavanger*],
 Fromme Svithun,
 Ydmyke Svithun,
 Trofaste Svithun,
 Gode Svithun,
 Vise Svithun,
 Gavmilde Svithun, *be for oss.*

Guds Lam, som tar bort verdens synder, *skån oss, Herre*
 Guds Lam, som tar bort verdens synder, *bønnhør oss, Herre,*
 Guds Lam, som tar bort verdens synder, *miskunn deg over oss.*

V: Herren har elsket ham og prydet ham,
 R: *Han har gitt ham herlighetens kjortel.*

La oss be.
 Allmektige evige Gud, gi oss med glede å feire den salige Svithun, biskop og bekjenner. La oss på forbønn av ham vi minnes på jorden, engang nå frem til ditt himmelske rike. Ved Kristus vår Herre.
 Amen.

Litani til St. Svithun, Stavangers vernehelgen (latin)

Kyrie, eleison, *Christe, eleison.*
 Kyrie, eleison.
 Christe, audi nos. *Christe, exaudi nos.*

Pater de caelis, Deus, *miserere nobis.*
 Fili, Redemptor mundi, Deus, *miserere nobis.*
 Spiritus Sancte Deus, *miserere nobis.*
 Sancta Trinitas, unus Deus, *miserere nobis.*

Sancta Maria, *ora pro nobis,*
 Sancta Dei Genitrix, *ora etc.*
 Sancta Virgo virginum,
 Sancte Svithune,
 Sancte Svithune episcopo,
 Sancte Svithune, *ædificator ecclesiarum,*
 Sancte Svithune thaumaturge,
 Sancte Svithune, *vir iuxta cor Dei,*
 Sancte Svithune, *serve fidelis,*
 Sancte Svithune, *testis Christi,*

Sancte Svithune, vas Spiritus Sancti,
 Sancte Svithune, confessor fidei sedule,
 Sancte Svithune, patrone Stavangeris,
 Sancte Svithune, angele wintonensis,
 Sancte Svithune, defensor contra siccitatem,
 Sancte Svithune, decus Ecclesiæ,
 Sancte Svithune, adiutor pauperum,
 Sancte Svithune, doctor ignorantium,
 Sancte Svithune, consultor regi fidelis,
 Sancte Svithune, solacium dolentium,
 Sancte Svithune, lux episcoporum,
 Sancte Svithune, refugium agricolarum,
 Sancte Svithune, forma castitatis et pietatis,
 Sancte Svithune, forma virtutum omnium,
 Sancte Svithune, regis amicus recordans pauperum,
 Sancte Svithune, Evangelii prædicator,
 Sancte Svithune, mitis et clemens erga omnes.
 Sancte Svithune, doctor paganorum,
 Sancte Svithune, qui ira eorum contra christianos inhiuisti,
 Sancte Svithune, infirmorum curator,
 Sancte Svithune, cæcorum illuminator et claudorum curator,
 Sancte Svithune, segetum pecorumque conservator nostrorum,
 Sancte Svithune, custos contra solem ardem et siccitatem,
 Sancte Svithune, custos contra iniquitates et haereses,
 Sancte Svithune, sine intermissione orans pro urbe nostra [*vel: pro Stavangere*],
 Sancte Svithune pie,
 Sancte Svithune humilis,
 Sancte Svithune fidelis,
 Sancte Svithune bone,
 Sancte Svithune prudens,
 Sancte Svithune benigne, *ora pro nobis.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *parce nobis, Domine.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *exaudi nobis, Domine.*

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, *miserere nobis.*

V. Amavit eum Dominus, et ornavit eum.

R. *Stolam gloriæ induit eum.*

Oremus.

Da, quæsumus, omnipotens Deus: ut beati Svithuni Confessoris tui atque Pontificis veneranda solemnitas, et devotionem nobis augeat et salutem. Per Christum Dominum nostrum.

Amen.

Bønner fra en gammel engelsk messebok, tidlig 1000-tall

Dagen før Svithuns fest (1. juli): Allmektige, miskunnsrike Gud, vi ber deg, gi at slik vi nå venter på å feire din salige biskop og bekjenner Svithun med inderlig bønn, måtte han på samme måte feire din majestet på våre vegne og vinne din velvilje. Amen.

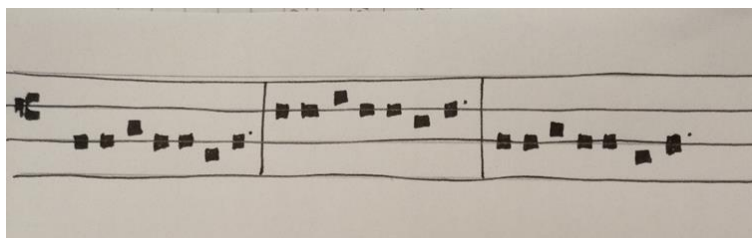
St. Svithuns himmelske fødselsdag (2. juli): Gud, ved denne dagens lys har du skjenket det engelske folk årlig å glede seg over festen til minne om din biskop og bekjenner Svithun. Gi at vi må nå den salige stand han selv mottok, for det er hans himmelske fødselsdag vi feirer. Amen. *Eller:*

Allmektige og miskunnsrike Gud, vi ber deg, gi oss syndenes forlatelse ved den hellige Svithuns fortjenester, og gi oss den himmelske gledes lønn på hans forbønn. Amen.

Overføringen av Svithuns levninger (15. juli): Gud, i senere tid åpenbarte du biskop Svithun, en himmelsk stråleglans, for verden. Ydmykt ber vi din allmakt, ved denne helgenens fortjenester som du lar skinne klart gjennom tegn og undere, måtte du gi oss, dine tjenere som søker deg, å vokse i alle dyder og nå frem til den evige glede. Amen.

2. HYMNER

For Sankt Svithun takker vi deg, Gud (*Gratias tibi ago*)

1. For Sankt Svithun takker vi
Deg, Gud Fader, allentid,
Vernehelgen for vår by.

2. *Gratias tibi ago,
Propter Sanctum Svithunum,
Spem Stavangeris bonam.*

3. På hans forbønn kom et regn;
Væter jorden som et tegn;
Hedenskapens tørke dør.

4. *Irrigavit pluvia
Siccum agrum impium,
Sicut signum gratiæ.*

5. Herre, lytt til Svithuns bønn,
Så vi vinner troens lønn,
Og kan evig tekkes deg.

6. *Audi eum, Domine,
Verum veneratorem –
Præstes nobis salutem.*

7. Fader vår i himmerik;
Sønnen med, i guddom lik;
Ære være med sin Ånd.

8. *Patri nostri coelesti,
Sacrato cum Filio,
Laus in Sancto Spiritu. Amen.*

Redeemer blest of all who live!

T: *Jesu, Redemptor omnium*, 1000-tallet (hymne fra tidebønnen)

O: p. Edward Caswall, 1859, noe modernisert.

<p>1. Redeemer blest of all who live!
Your Bishops' endless prize!
Upon this day your ear incline,
And hear us from the skies.</p> <p>2. This day the holy Confessor
Of your most sacred Name,
Honour'd with yearly festive rites,
To heavenly glory came.</p> <p>3. This day amid the blissful choirs
Of Angels, he sat down;</p> | <p>Receiving, for the joys he spurn 'd,
An everlasting crown.</p> <p>4. Oh! grant us in his steps to walk;
His holy life to live;
And by the virtue of his prayers,
Your people's sins forgive.</p> <p>5. Glory to You, all gracious Lord;
Praise to the Father be;
Praise to the Spirit Paraclete;
Through all eternity.</p> |
|--|---|

Mer hellighet gi meg (St. Svithun-versjon)

T: Philip Paul Bliss, 1873.

O: Marie Sinding, 1897. Tilpasset av Marcus Sele Samuelsberg, 2022.

1. Mer hellighet gi meg, mer mildhet, o Gud,
Mer sorg over synden, mer frykt for ditt bud!
Mer makt til å tjene, mer tro på din Sønn,
:/: Og lytt til Sankt Svithun, vår hjelper i bønn! :/:
2. Mer kjærighet gi meg, mer tillit til deg,
Mer fremtid i håpet, mer lyst på din vei!
Mer glede, min Frelser, mer fred i ditt blod,
:/: Mer seir over synden, mer fasthet og mot! :/:
3. Gi tørst etter Ånden, gi trang til ditt ord,
Gi du meg å vandre mer helt i ditt spor,
Mer trofast og lydig, mer avdød fra meg,
:/: Mer ydmyk som Svithun, vår talsmann hos deg! :/:

3. ANDAKT

En bønneandakt som strekker seg over to Svithun-fester. På de sju første dagene takker vi for St. Svithuns liv og virke, og på de sju siste dagene ber vi om hans forbønn for ulike ting. De individuelle bønnene kan òg brukes utenom andakten.

De syv første dagene: takksigelse for alt Gud har gjort gjennom St. Svithun

2. juli, St. Svithuns himmelske fødselsdag. Takk for Svithuns tjeneste som biskop.

Hellige Gud! Vi begynner nå på vår fjorten dager lange andakt der vi vil takke deg for alt du har gjort for oss og Kirken gjennom din salige tjener Svithun, og be om hans forbønn. Vi ber om en stødig og botferdig ånd, slik at vi kan hedre vår herlige og ærerike vernehelgen og ære deg gjennom ham.

Herre, vår Gud! Vi takker deg for alt din salige tjener Svithun gjorde som biskop og den tjeneste han hadde i Winchester i omkring ti år. Og på denne dag, etter et liv i tjeneste for deg, tok du hans sjel til deg i himmelens glede. For både i liv og død vitnet han om Jesus Kristus, vår salige og gode Frelser og Yppersteprest. Og vi ber deg: gi oss alle å tjene deg trofast i dette livet, på den salige Svithuns forbønn og ved hans fortjenester, slik at vi kan vinne troens lønn i det neste. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss.

3. juli. Takk for hans nøysomhet og kjærlighet til de fattige. Evige, miskunnsrike Gud! Din hellige tjener Svithun var kjent for å leve et enkelt liv og for å ha en spesiell omsorg for de fattige. Selv om han var ved kongens hoff og underviste kongens sønn, glemte han aldri at de sanne skatter samler man bare i himmelen, og det er bare disse skatter som aldri ruster og som møll aldri eter opp. Hellige Herre, vi takker deg for hans nøysomme liv og trofaste forkynnelse. Og vi ber deg: gi at vi, på den hellige Svithuns forbønn, lever et enkelt liv i Evangeliets glede og alltid følger vår Herre Jesus Kristus nærmere dag for dag. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

4. juli. Takk for at han fikk bygget mange kirker og spredte Evangeliet. Evige, allmektige Gud og Far! Din gode tjener, den hellige Svithun, bygget kirker i hele Wessex, som han stadig besøkte til fots. Lik en god hyrde nærhet han Guds folk med forkynnelsen av Evangeliet og feiringen av sakramentene, med et mildt og ydmykt hjerte, og slik ledet han folk til den gode Hyrde, vår Herre Jesus Kristus. Vi takker deg, Herre, vår Gud, for så god og trofast biskop. Og vi ber deg: la den hellige Svithun være et forbilde for våre biskoper og for oss alle, slik at vi blir Ordet gjørere. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

5. juli. Takk for stormen på hans translasjon som åpenbarte Svithuns kraft i rette tid.

Evige Gud, himmelske Far! I over hundre år var navnet til din tjener, den salige Svithun, bare navnet på én biskop blant mange. Men da hans levninger ble flyttet til katedralen, kom det en kraftig storm, som et vitnesbyrd på hans kraft. Slik ble hans navn kjent i hele England, og slik

ble han satt til vernehelgen mot tørke. Vi takker deg, allmektige Gud, for dette tegnet på Svithuns storhet. Og vi takker deg for alle våre himmelske brødre og søstre, forenet i ett stort fellesskap på tvers av himmel og jord. og vi ber: la din nåde, på den salige Svithuns forbønn, stige ned fra himmelen over oss som en storm og et mektig regn. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

6. juli. Takk for alle undere som skjedde ved hans relikvier den dagen. Evige Gud, himmelske Far! Ved flyttingen av levningene til din hellige tjener Svithun, skjedde det mange undere: syke ble friske, lamme gikk, blinde så og de sørgende ble trøstet, og de takket og lovpriste Gud hele dagen. Slik ble den hellige Svithuns navn opphøyet på jorden, han som ber for oss i himmelen. Allmektige Gud, vi takker deg for alle de undere som skjedde på den dagen, for det var et vitnesbyrd på din helbredende kraft. For du er sannelig en Gud som helbreder og frelser både kropp og sjel. Og vi ber deg: skjenk din evige glede til alle som kaller på den hellige Svithuns forbønn. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

7. juli. Takk for alle undere og tegn som siden har skjedd på hans forbønn. Himmelske Far! Gjennom århundrene har mange tegn og undre funnet sted ved din salige tjener Svithuns grav, ved hans relikvier og på hans mektige forbønn. Han som var liten på jorden, ble stor i himmelen, fordi Kristus vokste i ham mens han avtok. Og hans hellighet skinte klart og skinner fortsatt klart gjennom tegn og mirakler, og slik bærer den salige Svithun vitnesbyrd på Guds uendelige kjærlighet og barmhjertighet. Vi takker deg, evige Gud, for alle som har blitt helbredet, alle som har kommet til tro og alle som fått håp, på den salige Svithuns forbønn og ved hans fortjenester. Men først og fremst takker vi deg for Kristi kjærlighet til menneskene, for din tjener Svithun leder oss til ham, frelsens opphavsmann. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

8. juli. Takk for at hans relikvier til sist kom til vår by, Stavanger og han ble vår vernehelgen. Allmektige, evige Gud! Ved mange salige menn og kvinner kom Kristi Evangelium til vårt land, på utkanten av verden, og til sist ble vår by beæret med de hellige relikviene til din salige tjener Svithun. For mer enn to hundre og femti år etter sin død, kom hans armbein til byen og ble skrinlagt i den nybygde domkirken. Slik ble din salige tjener Svithun for alltid utpekt til vår vernehelgen, og Stavanger ble beæret med tittelen «Svithuns by». Derfor takker vi deg, Herre, for ordet om hans hellighet og undergjerninger gav håp til alle som tilhører Kristus - at de hadde blitt skjenket en mektig forbeder hos deg. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

De syv siste dagene: Bønn om Guds hjelp på St. Svithuns forbønn

9. juli. Bønn om å tjene Gud med Svithun som forbilde. Evige Far, hellige Gud! Deg alene tilhører all heder, lovprisning, makt og rikdom, og ditt navn alene er verdig all ære. Gjør oss

derfor til sanne tjenere og tilbedere i ånd og sannhet. Samme hvor vi er og hva vi gjør, la oss ære deg ustanselig i ord og gjerning, med kropp og sjel. Tilgi alle våre synder, Herre, og gi oss nåde og kraft til å vende om og følge din Sønn, vår Herre Jesus Kristus. Det er derfor vi tar den hellige Svithun til vårt forbilde og til vårt vern, for han var din sanne tilbeder og tjener på jorden, og i himmelen taler han vår sak for deg. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

10. juli. Bønn for gode avlinger og godt fe. Miskunnsrike Gud! Gjennom tegn og undere har din salige tjener Svithun blitt satt til vernehelgen mot tørke. Gjennom tidene har bønder kalt på hans hjelp, for rikt regn og godt vær som gir gode avlinger og er til glede for vårt fe. Herre, på din salige tjener Svithuns forbønn og ved hans fortjenester, vern oss mot tørke som ødelegger frukten av vår jord og dyrene som lever av den. Velsign og styrk bøndene i deres arbeid, slik at alle får mat og brød, og velsign deres dyr og mark, for hele skaperverket lovpriser ditt hellige navn. Og vi takker deg for alle årene med gode avlinger og sunt fe. Og når vi har nytt det jordiske brød av menneskers hender, gi oss å nyte englenes Brød som kommer fra din hånd, vår Herre Jesus Kristus. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

11. juli. Bønn for Evangeliets utbredelse. Hellige, allmektige Gud! Din hellige tjener Svithun grunnla kirker, spredte ditt rike i sitt land og var mild og god mot alle på sin ferd. Måtte ditt livgivende Evangeliet om din Sønn, vår Herre Jesu Kristi, død og oppstandelse til verdens frelse, utbre seg i hele verden. Vi ber om helbredelse og undere ved din hellige tjener Svithuns forbønn, men bare om det tjener til syndernes omvendelse. For det glade budskapet er nok, og det var dette glade budskap din hellige tjener Svithun bragte til Wessex i forkynnelse og sakramenter. La det evangelium vi selv forkynner i ord og gjerning, være rent og hellig, fri for vranglære og hykleri. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

12. juli. Bønn for Winchester og Portsmouth bispedømme. Allmektige Gud, evige Far! Den hellige Svithuns rolle som vernehelgen og vår ustanselige andakt til ham forener oss i tro og kjærlighet med menigheten i Winchester og med alle menighetene i hele Portsmouth bispedømme. Velsign og bevar deres biskop, Philip [Egan]. Opplys ham med din Ånd og led ham som skal lede Guds flokk. Velsign og bevar alle våre kristne brødre og søstre på andre siden av sjøen. La oss sammen vokse i tro, håp, kjærlighet og alle dyder, på den hellige Svithuns forbønn. Og vi takker deg for de helliges samfunn, som forener alle kristne i Jesus Kristus, vår Herre, på tvers av folkeslag og tungemål. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

13. juli. Bønn for Stavanger. Gode Herre og allmektige Gud! I gammel tid velsignet du Stavanger rikt ved Evangeliets kraft og lys, og ved Svithuns forbønn og fortjenester. Og like til i dag fortsetter du å velsigne vår by. La din Sønn, vår Herre Jesu Kristi, navn lyse klart i Stavanger, og lyse klarer og klarere for hver dag, slik at så mange som mulig vender om og

blir frelst. Utrydd all vranglære og all syndig livsførsel, og alle de ting og institusjoner som fører til vranglære og syndig livsførsel. Vi takker deg for alle hellige menn og kvinner du allerede har kalt i vår by, at den har vært til så stor velsignelse for hele vårt land, materielt men først og fremst åndelig. Men i åndelige ting vil vi alltid be om mer: vi ber om at flere må vende om og lovprise ditt hellige navn. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

14. juli. Bønn for St. Svithun menighet og OKB. Hellige, miskunnsrike Gud! Som i Stavanger, æres din hellige tjener Svithun i hele vårt bispedømme og hele Norges land, og slik regnes denne engelskmann med rette blant de norske helgener. Velsign og bevar vår biskop, Bernt, på din hellige tjener og biskop Svithuns forbønn, for de har begge del i det samme kall og oppdrag. Forbarm deg over våre prester og ordensfolk, slik at de forblir ivrige i bønner, brennende i kjærlighet, kloke i ord og gjerning. Kall prester og ordensfolk fra vår menighet, viet til din hellige tjener Svithuns ære. For utallige velsignelser har vi mottatt fra deg, allmektige Gud, ved din Kirke, og vi ønsker å være til velsignelse for alle mennesker, særlig her i vår menighet og i menighetene i vårt bispedømme. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

15. juli, St. Svithuns translasjonsdag. Bønn for at vi alle må vokse i hellighet på Svithuns bønn. Hellige Gud, himmelske Far! Din Sønn, vår Herre Jesus Kristus, drar alle mennesker til seg og kaller alle til å tjene ham og ta del i hans gjerning. Fattig eller rik, ung eller gammel, prest eller lekmann, gift eller enslig: alle mennesker fra alle livets stier er kalt til hellighet. På din salige tjener Svithuns forbønn og ved hans fortjenester, gi oss alle å lytte til dette kallet og vokse i hellighet. Fjern fra våre forkludrede sinn alt som fører oss bort fra deg og leder oss i fristelse. Gi oss avsky for alt som er galt, og glede i alt som er rett og godt. Tilgi våre synder og miskunne deg over oss. Og gi oss å elske deg alene, for uten din nåde og hjelp kan ingen av oss nå frem til målet, som er himmelens evige herlighet i samfunn med Jesus Kristus, den salige jomfru Maria og alle de hellige.

Allmektige, evige Herre! På festen for din salige tjener Svithun, avslutter vi vår fjorten dager lange andakt til hans ære. Vi takker for alle velsignelser vi allerede har mottatt, og vi ber om at vår andakt må bli til velsignelse for oss selv og for alle dem vi har bedt for. Amen.

Fader vår. Hill deg, Maria. Ære være Faderen.

Hellige Svithun, be for oss!

4. LITURGI

Martyrologium Romanum – Kirkens liste over helgener

Martyrologium Romanum er Kirkens offisielle (men ufullstendige!) liste over helgener. I *Martyrologium* fra 1749 står det:

2. juli. Winchester i England, St. Svithun, biskop. Hans hellighet viste seg gjennom mange undere.

I den siste utgaven fra 2004 står det:

2. juli. Winchester i England, St. Svithun, biskop, kjent for sin nøysomhet og sin kjærlighet til de fattige. Han grunnla mange kirker som han stadig besøkte til fots.

Svithun æres stort sett bare i Storbritannia og i Norden. Men siden han er oppført i *Martyrologium*, kan han med rette kalles en helgen for hele Kirken.

I middelalderen hadde han en liturgisk kult knyttet til Évreux-katedralen i Normandie, men denne kulten forsvant etter den franske revolusjonen.

Festdagen 15. juli

I Norge feiret man Svithun på hans dødsdag, hans «himmelske fødselsdag», den 2. juli. Dagen er markert på primstaven, og ble i Stavanger kalt «syftesok». I England har man alltid feiret 15. juli, dagen da levningene ble forflyttet (hans translasjonsfest), som Svithuns viktigste festdag. Dette er sannsynligvis fordi dette er dagen assosiert med hans undergjørende kraft.

I Norge i dag feirer man Svithun på den «engelske» datoen, 15. juli. I Stavanger og Winchester er dagen en høytid, og i resten av bispedømmet Portsmouth er det en minnedag.

Andre Svithun-fester

I middelalderen feiret man fem Svithun-fester i Winchester: hans dødsdag (2. juli); oktavdagen til hans dødsdag (9. juli); overføringen av levningene hans (15. juli); oktavdagen til overføringen (21. juli); og hans bispevigsel (30. oktober).

5. HISTORIE OG TRADISJONER

Den historiske Svithun av Winchester (c. 800?-863)

Et ukjent liv på jorden

Vi vet svært lite om Svithun. Han var biskop av Winchester i England fra 852 fram til sin død 2. juli 862 eller 863. Han ble begravet på kirkegården utenfor katedralen, som var noe uvanlig, for på den tiden ble biskoper som regel begravet inne i katedralen.

Undere og mirakler fra himmelen

Over hundre år etter hans død, den 15. juli 971, ble hans levninger lagt i et skrin og høytidelig overført til katedralen, ved høyalteret, som en del av utvidelsen av katedralen. På denne dagen kom det kraftig regnvær, og det skjedde mange helbredelser og undere. Dette ble tolket som et tegn på Svithuns kraft og hellighet. Ordet om Svithuns helbredende forbønn spredte seg, og

slik begynte folket å ære ham som helgen. Med andre ord ble han mer kjent for det han gjorde etter sin død, enn det han gjorde på jorden.

Rundt år 1000 ble det skrevet en helgenbiografi om Svithun. Den er basert på en sann historie, men inneholder mange og nye detaljer om hans liv som må kalles oppdiktede. Men det er ingen tvil om at de mange undere som har skjedd på hans forbønn, er ekte.

Svithuns relikvier

Alle katedraler eller domkirker må ha en relikvie. Da Stavanger domkirke ble bygget på 1100-tallet, var det Svithuns armbein som ble hoved-relikvien. Slik ble han Stavangers vernehelgen, selv om han aldri hadde vært der. Reinald, Stavangers første biskop (død 1135), kom fra Winchester, så da var Svithun et naturlig valg.

Under den protestantiske reformasjonen, innført i 1536, ble domkirken plyndret, og alle relikviene gikk tapt. Vi vet ikke hva som skjedde med Svithuns armbein, men mest sannsynligvis ble det ødelagt. Svithuns relikvier i England ble òg ødelagt i deres reformasjon. Lenge trodde man at alle Svithuns relikvier hadde gått tapt. Men historien slutter ikke der. I 1997 oppdaget en mann fra Winchester tilfeldigvis Svithuns hodeskalle i et skrin i katedralen i Évreux, da han var på ferie!

Vernehelgen og helgenattributter

Svithun er vernehelgen for Winchester, Hampshire, Southwark (som alle ligger sør i England); for Stavanger; mot tørke.

I kunsten fremstilles han alltid som biskop, med bispestav og bispelue. I handen holden han gjerne en kirke; en bok; eller en bro. Men ofte framstilles han uten noe annet kjennemerke. Broen er et symbol på Winchester; der er det nemlig en gammel bro som kalles «St. Svithuns bro».

Av og til fremstilles han med knuste egg ved føttene. Det skriver seg tilbake til denne legenden: en gammel kvinne mistet en hel kurv meg egg og alle knuste. Men Svithun rørte ved dem og alle eggene ble hele igjen på mirakuløst vis.

I engelsk folketro sies det at hvis det regner på St. Svithuns dag, vil det regne i 40 dager.

St. Svithun kirker

Stavanger domkirke er viet til Svithun, men etter protestantisk praksis er ikke lenger domkirken oppkalt etter ham.

I den protestantiske Church of England, Englands statskirke, har man bevart helgendyrkelsen i større grad enn i Norge. Katedralen i Winchester bærer ennå Svithun-navnet. Det er ca. 40 kirker i Church of England som er oppkalt etter St. Svithun. Mange av disse var opprinnelig katolske kirker fra middelalderen. Dessuten finnes det to kirker i Canada og to kirker i Australia. Det finnes en anglikansk kirke i Savoie i Frankrike (!), og en katolsk kirke i Liverpool, men der er det ingen menigheter lenger og de brukes nå mest til konserter.

Av aktive katolske menigheter oppkalt etter St. Svithun, finnes det fem i verden. Fire av disse er i England:

- Our Lady Queen of Martyrs & St Swithin's Church, fra 1967, i Liverpool.
- St. Swithun's Church, fra 1901, i Southsea i Hampshire.
- St. Swithun's Church, fra 1969, i Yateley i Hampshire.
- St. Swithun's Church, fra 1910, i Bromley i London.
- St. Svithun kirke i Stavanger.
 - Den første kirken her ble bygget i 1898.
 - Bygget om og utvidet i 1956.
 - Nytt kirkebygg i 1983, utvidet 2010-2012.